PIETER CORNELISZOON HOOFT [MUIDERSLOT]
AAN CONSTANTIJN HUYGENS [DEN HAAG]
27 AUGUSTUS 1630
525

Antwoord op Huygens' brieven van 17 augustus 1630 (Worp 1, nr. 521, p. 289; Tricht 2, nr. 376, pp. 35-37) en 24 augustus 1630 (Worp 1, nr. 524, p. 290; Tricht 2, nr. 381, pp. 47-48).

Samenvatting: Hooft prijst verschillende van Huygens' gedichten en stuurt zelf zijn gedicht 'Klaghte der Prinsesse van Oranjen,' waarvan hij de wijs niet weet. Hij geeft slechts de beginwoorden van het refrein: '*Qui me l'a trouvé, le rameine.*'

Bijlage: 'Klaghte der Prinsesse van Oranjen' (Hooft 1630; gedicht).

Door Huygens beantwoord op 18 september 1630 (Worp 1, nr. 528, p. 292; Tricht 2, nr. 391, pp. 68-69).

Primaire bronnen: Amsterdam, Univ. Bibl., Hs. II C 11, nr. 221, pp. 809-810 (oud p. LVI): ontwerp (autograaf).

— Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA CLXXIa, omslag b, nr. 52: later afschrift naar ontwerp door Aernout Hellemans Hooft, met opmerkingen door Geeraert Brandt (voor *Werken 1671*).

— *Werken* (Hooft/Hooft 1671), Brieven, nr. 53, pp. 51-52: volledig.

— *Brieven* (Hooft/Huydecoper 1738), nr. 221, pp. 180-181: volledig.

Vroegere uitgaven: Vloten 2, nr. 259, pp. 66-68: volledig.

— Worp 1, nr. 525, pp. 290-291: volledig.

— Tricht 2, nr. 383, pp. 50-52: volledig.

— Rasch 2007, nr. 525, pp. 266-270: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Susanna Bartolotti; John Donne; Frederik Hendrik; Leonora Hellemans; Anne van der Noot; Wijnand Schuyl; Jan Pieterszoon Sweelinck.

Plaats: Arabië.

Titels: 'Aen sijn lief' (Huygens 1630; gedicht); 'Klaghte der Prinsesse van Oranjen' (Hooft 1630; gedicht); 'L'anatomie' (Huygens 1626; gedicht); 'Misogamos' (Huygens 1620; gedicht); 'Printen' (Huygens 1623-1624; gedichten); *Sous la fraicheur d'un verd bocage* (Bataille 1615); 'Sur un brasselet d'ambre blanc ...' (Huygens 1623; gedicht); 'Vertreck' (Huygens 1630; gedicht).

Transcriptie

Aen den Heere Constantin Huijghens, Ridder, Heer van Zuijlekhom, Secretaris des Prinssen van Oranjen.

Edele etc.

Het Engelsch ooft, van U.Ed. in Hollantsch suijcker gezult, heeft mij grootelijx verplicht door de maghtighe schaemte die 't onze boom, oft liever aertsvruchten, aengingh, doende verwelken de festoenen bij de dochter mijner huijsvrouwe, tot sieraet dezer zale opgehangen, ende alle anderen siere haeren smaek verliezen. Want mijn swaegher Schuil, dat pas hier ende een liefhebber zijnde, daer een zoetigheit uijt zoogh, die hem dacht bet te bevangen, als Rijnsch oft eenigh ander zap, daer de lekkertanden gewoon zijn hunne vingers nae te slikken. Nu 't noorden lieflijkheden uitlevert van die geur, ende dus nae onzen mondt, zoo magh Arabien zelf ende 't uijterst van oosten, den zijnden wel toehouden. Den geest van dien man dunkt mij een tijdtgenoot van den zondtvloet, ende door een van de zoonen der and're werelt beswangert te wezen. Want zoo hooghvlieghende vonden zijn elders, als op den aerdbodem geraept, ende meer als mannelijk de kraght van adem ende kloekheit der spieren, waermede hij die ter keel is uijtzettende.

Niettemin, komende van onlanx U.Ed. 'Wijvenhater' ende 'Ontledinge' te bezichtighen, zoud ick geen minder moed hebben, op de handt van deze ende anderen van U.Ed. afkoomst, als op eenighe van de zijne, zoo zij t'zaemen aen 't worstelen waeren.

Hier ontfang ick U.Ed. laesten met het 'Verlaet ende afscheidt,' die mij in noch dieper verwondering dompelen. Blijve doch echter daerbij, datter U.Ed. 'Ambre blanq,' ende 'Printen' niet voor swichten zouden.

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

http://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/525

Maer indien U.Ed. in ’t geslaght van mijnen schrepel en krepel vernuft eenighe schijn vindt van zoo hoogh eenen tret nae te kuijeren, dan magh het U.Ed. |810| heusheit voor danken, die ’t gelieft mij met U.Ed. eighe voeten te meten.

Evenwel de schaemschoe moet uit, ende tot een diepsel van deze uitstekende verwen en toghen, hiermede gescheept komen een deuntjen, zoo fraeij (plagh Mr. Jan Pietersz. Sweling te zeggen) als over twee voeten gaen magh. Want U.Ed. heeft mij ijets van de stof eerst in ’t hooft gehangen, dewelke nu uijtgebroeit is van den smijdighe keel, die mij t’elkenmaele in ‘t oor quam kittelen, met het slieren van dat «*rameine*», in deze vaersen:

Qui me le trouve et le rameine,
L’amour, l’amour?

De rest zal U.Ed. beter bekent zijn. Ick weet niet hoe ’t begint. Op die wijze had ick het dan gaerne gehadt, alhoewel etlijke woorden geweighert hebben zich naer den troetelenden toon van die silb *mei* te vlijen. Ick laet te zeggen dat het swaer valt de nuchtere stemmigheit, in ’t historijschrijven vereischt, van den stijl te spoelen, om den reigher niet te gelijken, die zeide dattet quaed water was, ende kon niet swemmen.

Maer zal mijn onschult zoeken in de gunste van U.Ed., dewelke te verdienen dat meer gewenscht als gehoopt wort,

Edele &c,

van Uwer Ed. gestrengen, dienstwillighste
P.C. Hooft.

Den 27 van Oogstmaendt 1630.

Hooghlijk ben ick gehouden in U.Ed. voor ’t verwittighen van de koomste Zijner Vorstlycken Doorluchtigheyt ende zal ’t noch bet zijn, zoo ons gebeuren magh, drie oft 4 daeghen oft meer te vooren van den zekeren tijdt derzelve gewaerschout te werden.

Vertaling

Aan Constantijn Huygens, ridder, heer van Zuilichem, secretaris van de prins van Oranje.

Edele heer,

Het Engels [1]fruit, door u in Hollandse [2]suiker geconfijt, heeft mij zeer verplicht, door de grote schaamte die mijn boom, of liever de aardse vruchten beving, omdat het de kransen die door de [3]dochter van mijn [4]vrouw ter versiering van de zaal waren opgehangen deed verwelken, en de andere feestelijkheden hun smaak deed verliezen. Want mijn zwager [Wijnand] Schuyl, een liefhebber ervan, die laatst hier was, ontleende er een genot aan dat hem nog meer leek te benevelen dan Rijnwijn of een dergelijke drank, waar lekkerbekken hun vingers bij aflikken. Nu het noorden heerlijkheden van deze aard, zozeer naar onze geur, kan voortbrengen, mogen zelfs Arabië en het verre oosten zich verslagen weten. De geest van die [5]man lijkt mij een tijdgenoot van de zondvloed te zijn, bevrucht door een der zonen van een andere wereld. Want zulke diepzinnige ideeën vinden hun herkomst niet op aarde, en de kracht van zijn adem en de stevigheid zijner spieren, waardoor hij dit naar buiten kan brengen, overtreffen die van de gewone man.

1. Gedichten van John Donne.
2. Huygens’ Donne-vertalingen, 8-21 augustus 1630 (Gedichten 2, pp. 214-219).
3. Susanna Bartolotti.
4. Leonora Hellemans.
5. John Donne.

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

http://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/525

Evenwel, nadat ik kortelings uw [6]'Misogamos' en uw [7]'Anatomie' heb doorgenomen, zou ik deze en andere gedichten van uw hand evenzeer een kans willen geven als enkele van de zijne, wanneer ze met elkaar zouden worstelen.

Net heb ik uw laatste [8]brief ontvangen met uw gedichten [9]'Aen sijn lief' en [10]'Vertreck', die mij in nog diepere bewondering dompelen. Ik blijf er echter bij dat uw [11]'Sur un brasselet d'ambre blanc de Mademoiselle Anne van der Noot' en 'Charactères' of [12]'Printen' er niet voor hoeven onder te doen. Maar indien u in de geesteskinderen van mijn kaal en kreupel talent iets vindt wat ook maar enigszins dat hoge niveau kan benaderen, dan mogen die u wel voor uw goedheid bedanken, die mij met uw eigen dichtkunst heeft willen vergelijken.

Evenwel, de schaamschoen moet uit, en om deze prachtige [13]kleuren en lijnen beter te laten uitkomen stuur ik hierbij een [14]deuntje, zo fraai (placht Meester Jan Pieterszoon Sweelinck te zeggen) als er maar op twee voeten rondloopt. Want u heeft mij eerst iets van de [15]stof in het hoofd gehangen, dat nu is uitgebroed door de buigzame stem, die mij steeds in het oor kwam kietelen, met het slepen van *rameine*, in de verzen:

Qui me le trouve et le rameine,
L'amour, l'amour?

De rest zal u beter bekend zijn. Ik weet niet hoe het begint. Op die wijze had ik het dan graag gehad, hoewel ettelijke woorden hebben geweigerd zich naar de troetelende klank van de lettergreep «-*mei*-» te voegen. Ik moet zeggen, dat het mij zwaar valt de nuchtere stemming, die het historie-schrijven vereist, van de pen te spoelen, om niet op de reiger te lijken die zei dat het slecht water was en daarom niet wilde zwemmen.

Maar ik zal mijn verontschuldiging zoeken in uw gunst, welke meer wenst dan verwacht te verdienen,

edele heer,

uw dienstwillige
Pieter Corneliszoon Hooft.

27 augustus 1630.

Ik ben u zeer erkentelijk dat u mij hebt verwittigd van de komst van Zijne Vorstelijke [16]Doorluchtigheid, maar het zou nog beter zijn drie of vier dagen eerder ervan op de hoogte te worden gesteld.

6. 'Misogamos,' 1 oktober 1620 (Gedichten 1, pp. 188-191; Meer 2004, pp. 70-79)
7. 'L'anatomie,' 31 maart 1626 (Gedichten 2, pp. 136-142).
8. Huygens aan Hooft, 24 augustus 1630 (Worp 1, nr. 524, p. 290).
9. 'Aen sijn lief,' 21 augustus 1630 (Gedichten 2, p. 217).
10. 'Vertreck,' 21 augustus 1630 (Gedichten 2, pp. 217-219).
11. 'Sur un brasselet d'ambre blanc de Mademoiselle Anne van der Noot,' 16 mei 1623 (Gedichten 1, p. 300).
12. Huygens' serie gedichten onder het opschrift 'Printen' van 1623 en 1624 (Gedichten 2, pp. 1 e.v., Leerintveld 2001, p.p. 203 e.v.).
13. Huygens' gedichten.
14. Hooft, 'Klaghte der Prinsesse van Oranjen over 't oorloogh voor 's Hartoghenbosch,' met beginregel *Schoon Prins-senoogh gewoon te flonkren* [1630] (Stoett 1, 1899, pp. 291-293; Tuynman/Stroom 1994, nr. 266, pp. 473-475). De tekst is te vinden in de *Gedichten* (Amsterdam 1636), pp. 292-295, gevolgd door een vertaling in het Spaans (pp. 295-296).
15. Aanvankelijk had Huygens gesuggereerd dat Hooft Barlæus' 'Epistola Ameliæ ad Fredericum Henricum, maritum, audacius sub ipsis Silvæ-Ducis mœnibus miltantem,' een gefingeerde brief van Amalia van Solms uit Den Haag aan Frederik Hendrik voor 's-Hertogenbosch in Latijnse verzen (*Poëmata, Pars I* 1645, pp. 341-346), in het Nederlands zou vertalen. Hoofts gedicht heeft echter uitsluitend het onderwerp met Barlæus' brief gemeen.
16. Frederik Hendrik.

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

http://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/525

De aangehaalde regels zijn de beginwoorden van het refrein van Gabriël Batailles lied *Sous la fraicheur d'un verd bocage*, uit zijn zesde boek met luitliederen: *Airs de différents autheurs mis en tablature de luth par Gabriel Bataille. Sixiesme livre* (Parijs: Pierre Ballard, 1615), fols. 18v-19r. De woorden luiden eigenlijk: 'Las! qui l'a trouvé, le rameine, L'amour, l'amour.' Hoofts gedicht past inderdaad naadloos op de melodie van Bataille, zoals uit de volgende transcriptie van de melodie met zowel de Franse als de Nederlandse tekst blijkt:

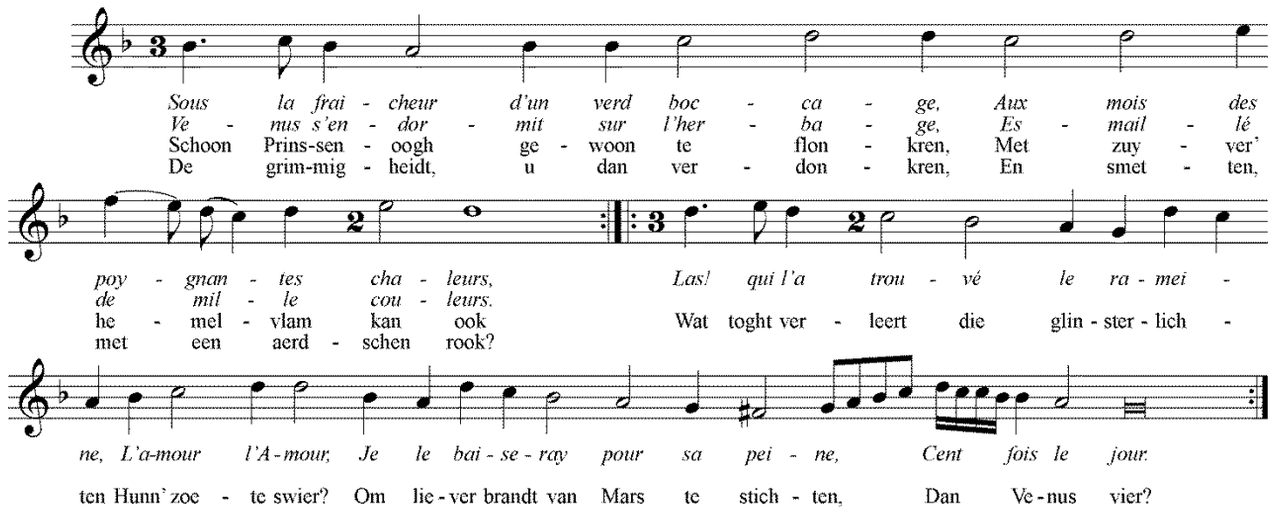

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

http://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/525

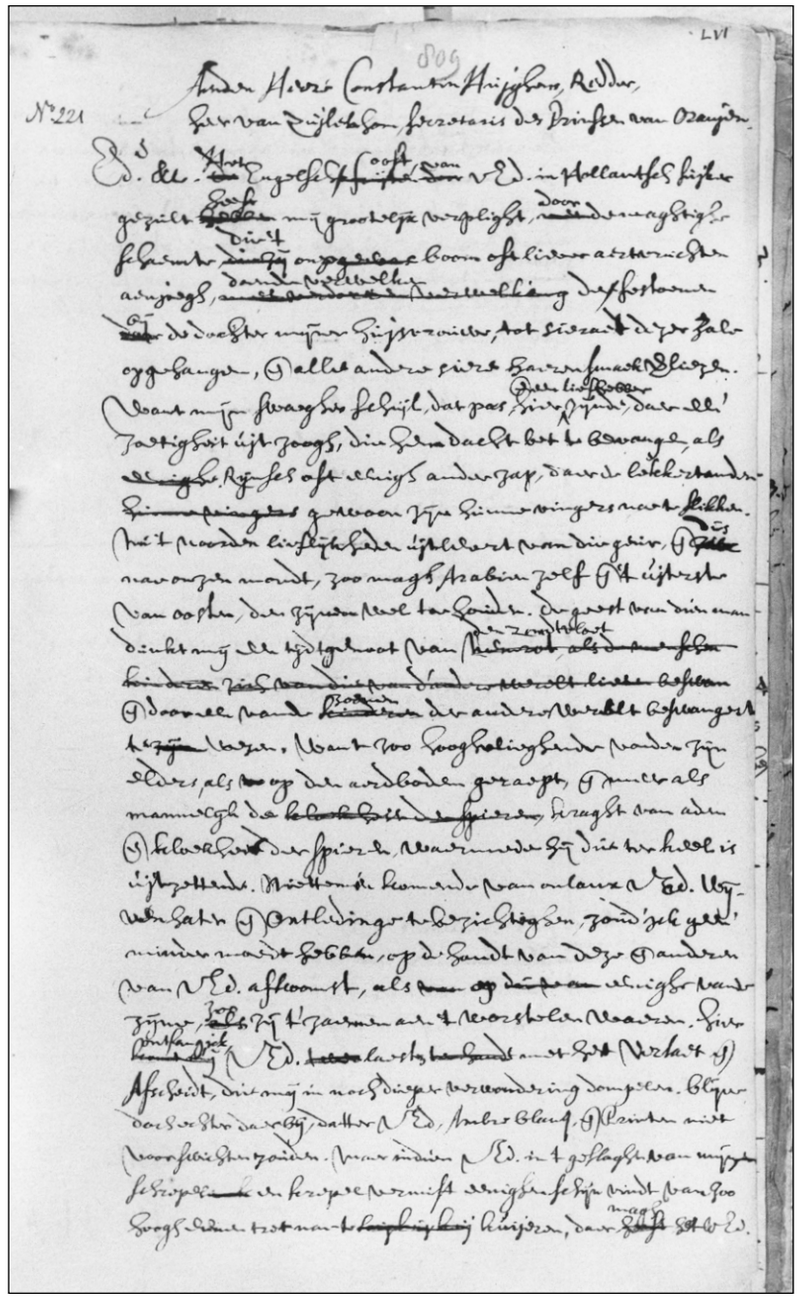

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

http://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/525

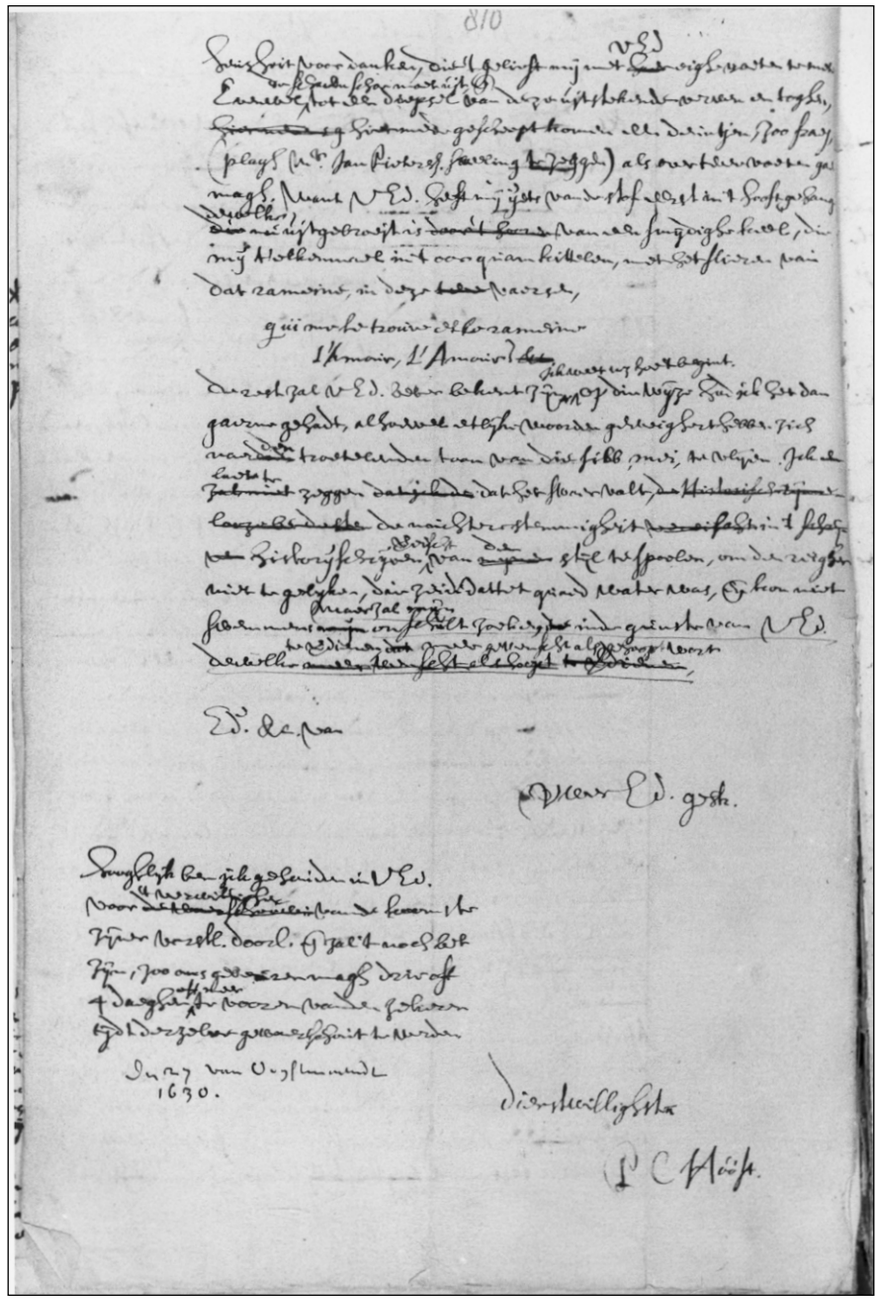

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

http://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/525

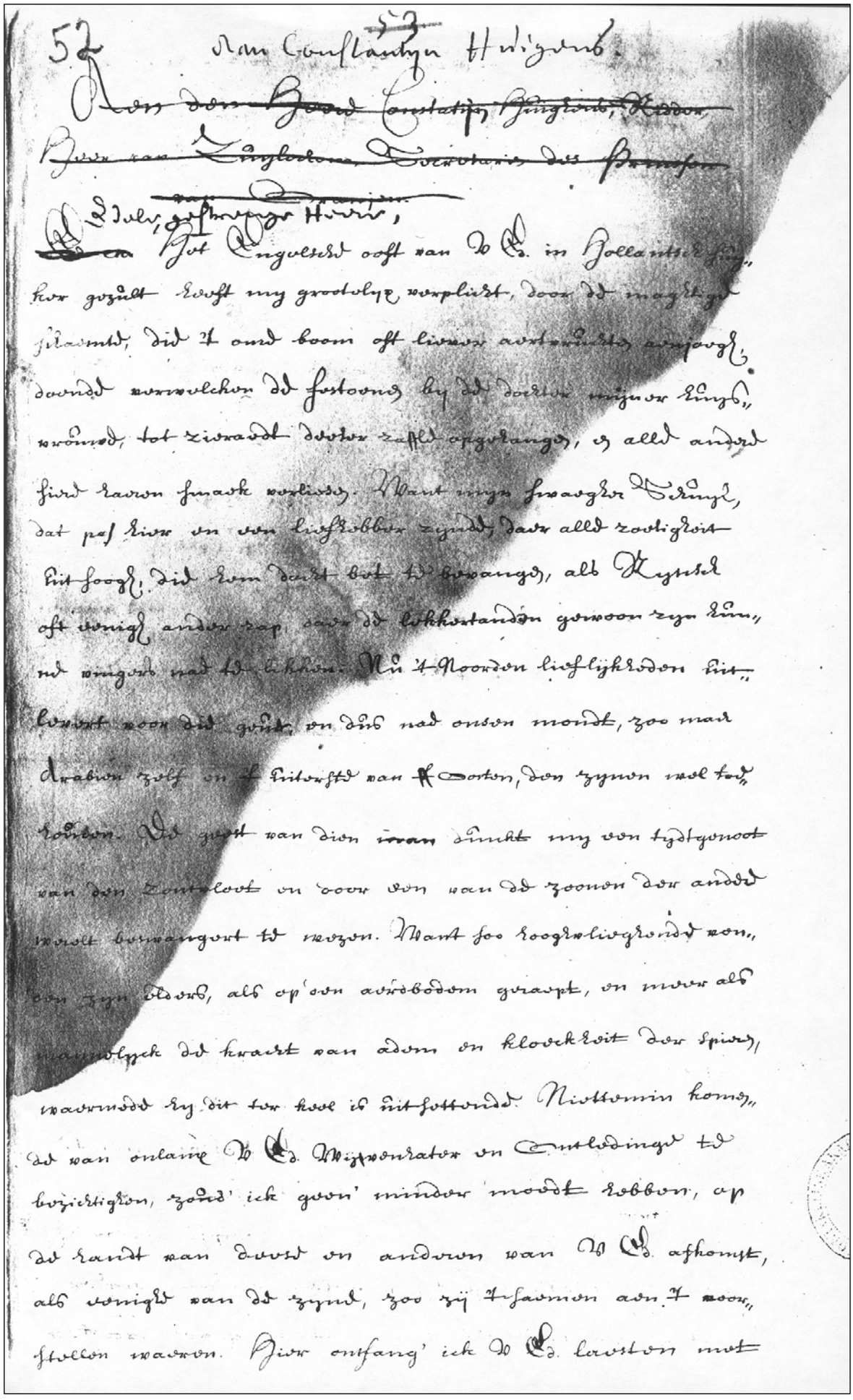

52 Aen Constantijn Huygens.

~~Aen den Heer Constantijn Huygens, Ridder,~~
~~Heer van Zuylichem, Secretaris des Prince~~
~~van Oranien.~~
~~Edel, gestrenge Heer,~~

Het Engelsch ooft van U E. in Hollantsch ghe-
kleet geuelt my grootelijx verplicht, door de magtige
gelaemte, die 't oud boom oft liever aertwerck aenjaegh,
doende vermelden de gestoorne by de doorluchtige Prince,
wijlent, tot zijnaedt dezer zaeke opgeraeghen, en alle andere
fiert daeruan spaeke worden. Want myn swaegher Heinsius,
dat pas hier en een liefhebber zynde, daer alle zaeligheit
in stoegh, die een dacht bet te bewaeghen, als Mynheer
oft eenigh ander rap, daer de lekkertanden gewoon zyn in-
ne te weiden met de lichten. Nu 't Noorden lieflijkheden in-
beeldt voor die gene, en die nae onsen mondt, zoo men
Arabien zelf en 't uitterste van Morien, den zynen veel te
koopen. De geest van dien man dunckt my een tijdgenoot
van den Zontaloot en 'oor een van de zoonen der andere
wereldt beroemt te wezen. Want soo hoogsinnigh woont
een zijn gedacht, als op 'een aerdbodem gewaept, en meer als
waerschijnlijck de kracht van adem en kloeckheit der spiere,
waermede hy dit ter hoogte is uitgestrecht. Nietteminder komen
de van onlangs U E. Wijsgeerater en Antwoordinge te
beschicken, zoo ick geen minder moedt hebben, op
de raedt aen deuse en andere van U E. afhangt,
als eenigh van de zijne, zoo zij t'samen aen 't weeg-
stellen waeren. Hier omfang' ick U E. laestenmael

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

http://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/525

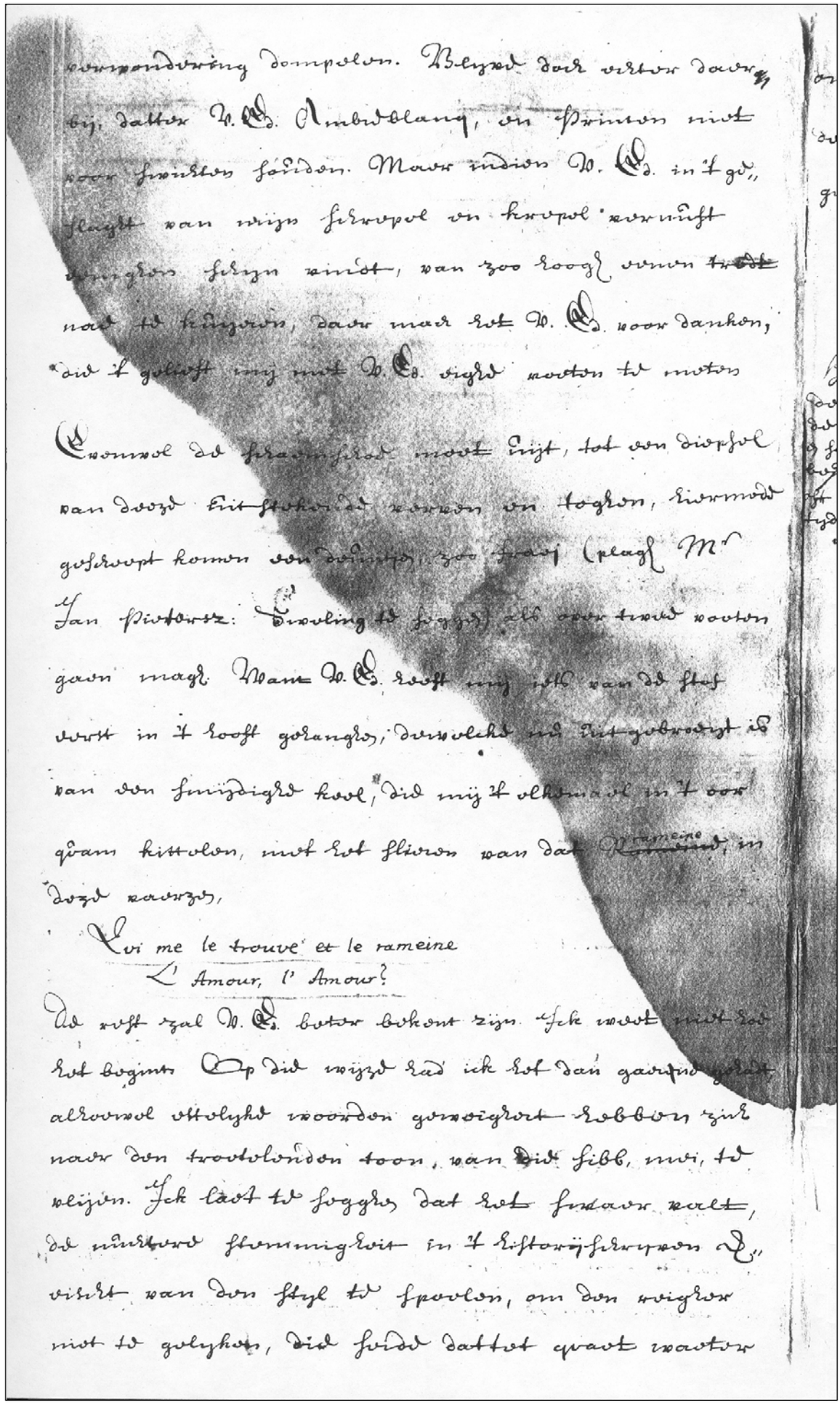

verwondering dompelen. Blyve doch echter daer
bij, datter V. Ed. Ambieblanq, en Printen niet
voor swichten souden. Maer indien V. Ed. in 't ge-
slaght van mijn schrepel en krepel vernuft
eenigen schijn vindt, van zoo hoogh eenen ~~trede~~
nae te kuijeren, daer mach het V. Ed. voor danken,
die 't gelieft mij met V. Ed. eighe voeten te meten

Evenwel de schaemschoe moet uijt, tot een diepsel
van deeze uitstekende verven en toghen, hiermede
gescheept komen een deuntjen, zoo fraej (plagh Mr
Jan Pietersz: Sweling te seggen) als over twee voeten
gaen magh. Want V. Ed. heeft mij iets van de stof
eerst in 't hooft gehangen, dewelche nu uitgebroeijt is
van een smijdighe keel, die mij 't elkemael in 't oor
quam kittelen, met het slieren van dat ~~Rameine~~ rameine, in
deze vaerzen,

Qui me le trouve et le rameine
L' Amour, l' Amour?

De rest zal V. Ed. beter bekent zijn. Ick weet niet hoe
het begint. Op die wijze had ick het dan gaerne gehadt,
alhoewel ettelyke woorden geweigert hebben zich
naer den troetelenden toon, van die sibb, mei, te
vlijen. Ick laet te seggen dat het swaer valt,
de nuchtere stemmigheit in 't historijschryven R-
eischt van den styl te spoelen, om den reigher
niet te gelyken, die seide dattet quaet waeter

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

http://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/525

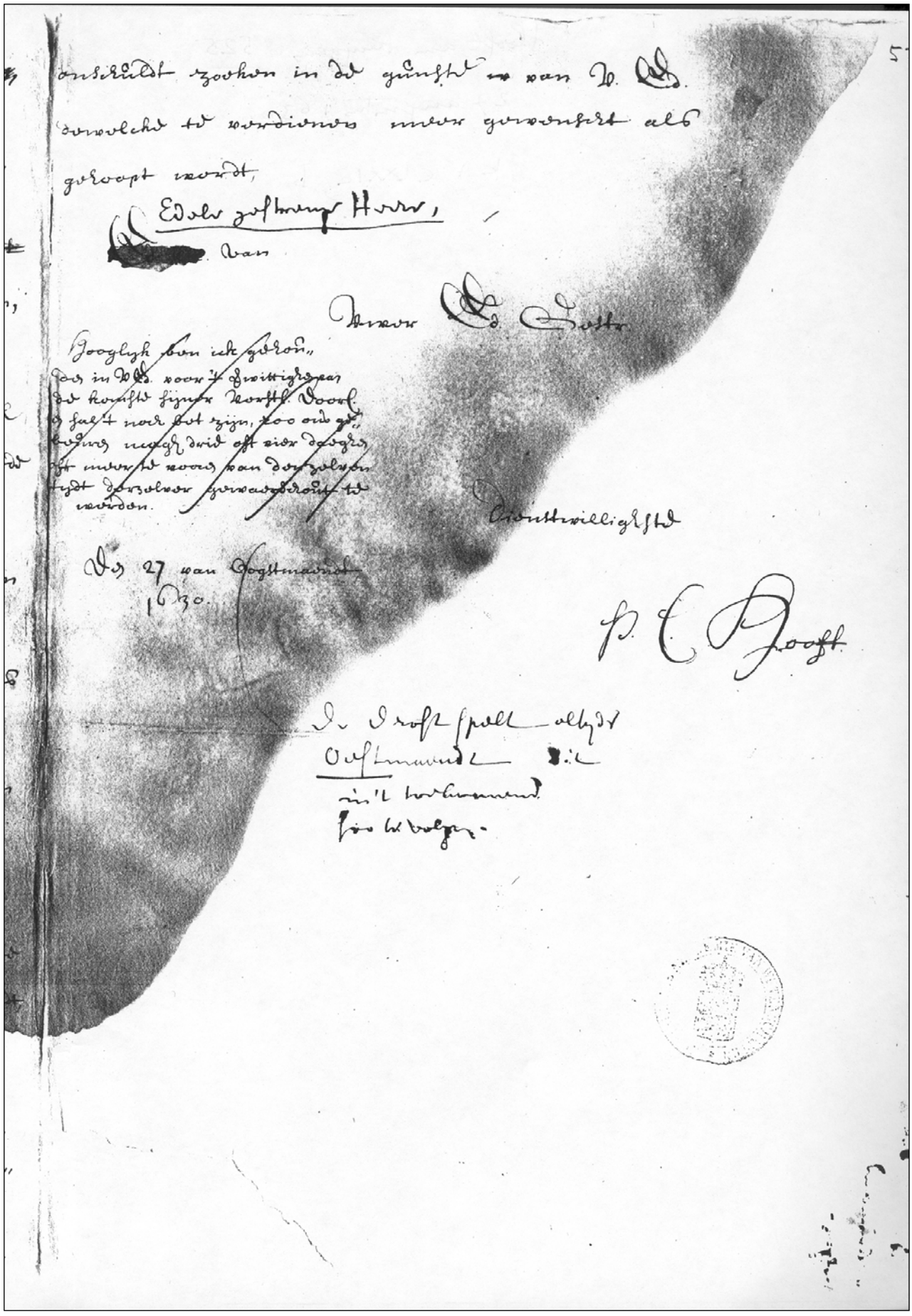

onschuldt zoeken in de gunste van U. Ed.
dewelcke te verdienen meer gewenscht als
gehoopt wordt,

Edele gestrenge Heere,

[redacted] van

Uwer Ed. Gestr.

Hooglyk ben ick gekou-
den in U. Ed. voor 't Swittigen van
de komste hyner Vorstl. Doorl.
en hal 't noch bet zijn, zoo ons ge-
beuren mogen drie oft vier daegen
oft meer te voren van denzelven
tydt derzelver gewaerschout te
werden.

Dienstwilligkste

Den 27 van Oogstmaendt
1630.

P. C. Hooft

De Drost spelt altyds
Oostmaendt dit
in 't toekomende
soo te volgen.

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

http://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/525